

Димитър Тодоров-Жарава пред една от творбите си

Роден в Шумен през 1901 г., Жарава по получава пъсевдонима си в Художествената академия заради своя огнен темперамент. Той е кибриглия по наследство - дядо му, на когото е кръстен, е диарбекирски заточеник. Пословичната честност и остритът єзик цял живот ще създават проблеми и на неговия внук. След като завърши живопис, а след това и декоративно изкуство, Жарава 18 години учителства, като същевременно рисува и сътрудничи в редица издания. По време на войната той е вече един от най-добрите ни илюстратори. Интересува се и от анимация, търси и опитва нови идеи - публикува серии мултилационни рисунки, наподобява-

ВНУК НА ОПЪЛЧЕНЕЦ Е БАЩА НА РОДНАТА АНИМАЦИЯ

Димитър Тодоров-Жарава често е сравняван с Уолт Дисни и за нас, българите, си е точно такъв - баща на родната ни анимация. С черно-бяла му филм „Горска република“, видян екран през 1948 г., започва най-награждаваното кино у нас. Следват лентите „Отума ситетги“ и „Вълк и агне“, за да дойде първият ни цветен рисуван филм „Горска република“. Годината е 1953-та. Малко по-късно, тормозен, унижаван и обиждан, Жарава трябва да напусне кинематографията, където от стари, изхърлени медицински плаки е създад едно уважавано днес изкуство.

щи дневните комици. Някъде тогава на Жарава хрумва идеята да замени стандартната кинолента с книжка и на 5 юни 1938 г. той патентова това си изобретение. Конструира и уред, ской-ко показва рисунки в движение. В Холивуд са впечатлени и канят младия художник в Меката на киното. Уви, войната слага край на всички задекански мечти.

Със заеми оттук-оттам трудолюбият и находчивия художник си прави ателие - скромна, студена стая, където дълги часове работи при мизерни условия, облечен в балон, с четири лампи и един увеличителен апарат. Когато отнася творбите си в Кинематографията, големите шофове хвърлят по едно око на лентата срещу светлината на прозореца и клатят глави: нищо няма да излезе от тази работа. С височайшата благословия на Тодор Павлов и Вълко Червенков предложението от него отдал

за анимационно кино все пак е отбит и Жарава с екипа си започва работа над първия филм. Посрещнати на нож, ентузиасти са заврени в на-кашка стаичка, където мазилка от тавана все-кидневнопада върху плаците с рисунки, а редица че-нители у нас и в Швеция, САЩ, Холандия, Канада. Някои платна съхраняват и внукът му, композиторът Лазар Тонов, който с много нерви и труд е създад и компактдиски за своя талантлив родственик. Там е и първият български анимационен филм - 17-минутният „Горска приказка“, както и „История за създаването на анимацията у нас“, интересен разказ-завещание. Лазар Тонов е написал и биографията на своя бележит дядо. А всеки, който се интересува от живота и творчеството на Жарава, може да открие и в Интернет. Адресът е: <http://channelsofia.virtualave.net>

изложба. Втората е след 8 години - в галерията на ул. „Шипка“ на етаж и половина са показани 200 платна, много от които са откупени. После до самата му смърт през 1988 г. на художника не е разрешено да изложи самостоятелно творбите си. Едва в наше време неговите близки организират две ретроспективни изложби.

Днес картини на Димитър Тодоров-Жарава красят Националната художествена галерия и колекционите на редица че-нители у нас и в Швеция, САЩ, Холандия, Канада. Някои платна съхраняват и внукът му, композиторът Лазар Тонов, който с много нерви и труд е създад и компактдиски за своя талантлив родственик. Там е и първият български анимационен филм - 17-минутният „Горска приказка“, както и „История за създаването на анимацията у нас“, интересен разказ-завещание. Лазар Тонов е написал и биографията на своя бележит дядо. А всеки, който се интересува от живота и творчеството на Жарава, може да открие и в Интернет. Адресът е: <http://channelsofia.virtualave.net>

Калин КАРОЛЕВ

www.dtjarava.eu
dtjarava@mail.bg